# 8ی مارسی ئەمسال و قسەیەك لەگەل ژنانی كوردستان..

سەوسەن سەلیم
Sawsan.s@ukonline.co.uk

8 مارس رۆژی جیهانی ژنان بەریوەیە، ئێمەی ژنانی كوردستان وەك هەموو ژنانی دونیا، ئەمرۆژە بۆمان رۆژی هەلبرینی دەنگی نارەزایەتی و ئیعترازە بەرووی نابەرابەری و بیٚ مافی‌یەك كەلەكۆمەلگادا بەرەو رووی ئێمە ژنان بۆتەوە. 8 مارس بۆئێمە ژنانی كوردستان رۆژێكە بۆداكۆكی‌كردن لە حورمەتی ئینسانی و پێداگری لەسەر ئەوەی كەئێمەش ئینسانین و دەبێ دەسەلات و یاسا و سەرجەم كۆمەلگا مافەكانمان وەك هاولاتی‌یەك بەرەسمی بناسێنن.. بەلام ئەمسال ئێمە ژنانی كوردستان لەهەلومەرجێكدا بەبزوتنەوەی جیهانی 8ی مارسەوە پەیوەست دەبین كە كوردستان و عیراق لەگەل ئالوگۆری سیاسی و كۆمەلایەتی گەورە بەرەو رووە. سەرەكیترین خال لەم گۆرانكاریانەدا سازدانەوەی دەولەت و نوسینەوەی دەستوری ولاتە.

ئەگەر یەكیتی وپارتی دەنگی خەلكی كوردستانیان بەبارمتە وەرگرت بۆئەوەی لەپەرلمان وحكومەتی داهاتووی عیراقدا جێگایان ببیٚ وپلەوپایە وەربگرن، دەبیٚ ئێمە ژنانی كوردستان یەخەیان بگرن و ناچاریان بكەین بەوەی‌كە دەبی دەستوری داهاتوی عیراق دەستورێكی عەلمانی بیت و لەسەربناغەی جیایی دین لەدەولەت و پەروەردەو فیركردن دامەزری ودین وەك ئەمریكی تایبەتی ئەفراد سەیری بكری. هاوكات دەبی فشاریان بۆبینین وناچاریان بكەین بەوەی كە مافی هاولاتی یەكسان بۆهەمووان بەبی جیاوازی رەگەز نەتەوە وئاین بەرەسمی بناسری و ئەمەش لەدەستوردا جێگیرببیٚ. ئێمە ژنانی كوردستان لەپال ژنانی عیراقدا چارەنوسی خۆمان لەدەولەت و پەرلمانی داهاتووی عیراقدا بەوە بەراورد دەكەین كە قانونی یەكسانی ژن و پیاو لەهەموو بوارەكاندا بەرەسمی بناسێنی، هەربۆیە 8ی مارسی ئەمسال رۆژی خەباتی ناوكۆیی ئێمە ژنانی كوردستان وسەرجەم ژنانی عیراقە بۆجێگیركردنی حكومەت و دەستور و یاسایەكی سكولار و سەلماندنی قانونی یەكسانی ژن و پیاو. ئەمە پیوانەی لایەنگری ئێمەیە لەهەرحكومەتێكی داهاتووی عیراق. هەردەسەلات و یاسایەك یەكسانی هەمەلایەنە بۆژنان بەرەسمی نەناسینی، دەسەلات و یاسایەكی پیاوسالار و دژی ئینسانی‌یە دەكەویتە بەرامبەر نارەزایەتی ئێمەی ژنانەوە.. لەیەك ووشەدا ئێمە نامانەویت ژیانی خۆمان و نەوەكانی داهاتوومان بسپیردرێت بە دەسەلاتی شەریعەت و نەتەوە و داب ونەریتی خیلەكیتی. جیایی دین لەدەولەت و بووارەكانی پەروەردەو فیربوون دەبی ئیتر لەدەستوری ولاتدا جیگیرببیٚ و رێگەنەدری شەریعەتی ئیسلامی سەرچاوەیەك بێت بۆ دیاریكردنی ماف و ئازادی‌یە فەردی وكۆمەلایەتی‌یەكانمان. ئێمە ئیسلام و شەریعەتمان ناوی تا سایەبكاتە سەر یاساو دەستوری وولاتێك كە نیو سەدەیە ژنانی كردۆتە كویلەی مال و فەرهەنگی پیاوسالاری . ئێمە دەمانەویت ژنان وەك هەرهاولاتی‌یەك لەمافی یەكسان بەهرەمەندبیت، كەوایە خواستی ئێمە ژنانی كوردستان لەپال سەرجەم ژنانی عیراقدا، لەدەورەیەكدا كە دەولەت ودەستوری وولات پێناسەدەكریتەوە هاتنەسەر كاری حكومەتی سكولار وجیگیركردنی قانونی یەكسانی‌یە.

بەلام كاری ئیمە ژنانی كوردستان بەمە تەواو نابیٚ بەتایبەتی كە ئەوە 13 سالە لەژێر سایەی دەسەلاتی خۆمالی دا ژیان بەسەر دەبەین، كەچی نەك هەر مافەكانمان بەرەسمی بۆ نەناسراوە بەلكو ناخۆشترین و دژی ئینسانی‌ترین ترازێدیایامان بەرەو رووكراوەتەوە. بۆیە لەرۆژی 8 مارسدا ئیمە ژنانی كوردستان دەبی بەداواكاری تایبەتی‌یەوە بیێنە مەیدانەوە و لەپێناویدا یەخەی دەسەلاتدارانی كوردستانی بۆبگرین.. لەریزی پیشەوەی ئەم داخوازی‌یەنانە دەبی بەهەمان شیوە داوابكەین قانونی بنەرەتی لەكوردستان دەبیٚ قانونێكی سكولاری نا دینی بێت، دەبیٚ دەستی ئیسلام

و شەریعەت لەسەر ژیانی ئیمە ژنان و سەرجەم کۆمەلگا کۆتای بێت، چونکە ئەوە ئیمە ژنان بووین کەزۆرترین قوربانیمان داوە و زۆرترین بەشمان لەمەینەتی وبیمافی دا بەهۆی ئیسلامەوە بردووە. ئیتر هیچ بەهانەیە بۆ یاسایەك ناخوا کە ئیسلام بکاتە سەرچاوەی خۆی لەچەشنی یاسای ئەحوالی شەخصی عیراقی.. ئیمە یاسای یەکسانی ژن و پیاومان دەوی و بزوتنەوەی ژنانی کوردستان دەمێکە بەم داخوازی‌یەوە لەگەل دەسەلاتدارانی یەکیتی وپارتی بەرەو رووە.

لەمەش زیاتر یەکیتی وپارتی لەبەرنامەی لیستی هاوبەشیاندا بەئێمەی ژنان بەلینیان داوە کە بارودۆخی ژنانی کوردستان باش بکەن.. ئیستا ئەوان پەنجەمۆری خەلکیان وەرگرتووە ومشتومری ئەوەیانە کە چ پلەوپایەیەك لە سەرۆك کۆمار و وەزارەتخانەکانی عیراقدا وەربگرن، بەلام ئیمە دەمانەویت چیتر ژنان بەهۆی نەبوونی ئازادی‌یەکانیانەوە خۆیان نەسوتێنن. بەهۆی ئەوەوە کە جل وبەرگی مەدەنی بپۆشن، یان ئارەزوو مەندانە زەواج بکەن و جیاببنەوە، وەیا ئەوەی بچنە دەرەوە و فلانە کارو کۆلیژ و .. هەلبژیرن نەکەونە بەردەم فشاری خیزانی و ناچار بەخۆکوژی نەکرین. دەسەلاتداران بەرپرسیاری یەکەمینن لەخۆسوتاندن و خۆکوژی ژناندا ئەوان دەبی هەموو ئازادی‌یەکانی ژنان بەرەسمی بناسێنن و لەیاسادا جێگیری بکەن. لەوەش زیاتر دەبی حکومەتی یەکیتی و پارتی بەرپرس بکرین لەبەرامبەر ئەوەدا کەکۆمەلگا قبولی کردووە توندو تیژی لەدژی ژنان بەرێوەببریت. دەبی یاسایەك دابنرێ کەهەرجۆرە سوکایەتی پیکردن و توندو تیژی‌یەك لەدژی ژنان بەتاوان بەحساب بێت و ئەنجامدەرانیان بەدادگاو سزای توند بسپیردرین..

کوشتنی ژنان بەبەهانەی ناموس و شەرەف .. ئەمە ئەو پەلامار وتیرۆریزمە کویرەیە کەتا ئیستا هەزاران ژنی کوردستانی بەبەرچاوی کۆمەلگاوە و لەلایەن براومێرد و باوکەوە بەمەرگێکی ناهەموار گەیاندووە. دەبی ئەم شەپۆلی ژن کوژی‌یە کۆتایی پێبیت. یەکیتی وپارتی و حکومەتەکانیان بەپرسی یەکەم و ئاخرن لەخولقاندنی تاوانەکانی کوشتنی ناموسی ژناندا. ئێمە ژنانی کوردستان چیدی تەحەمول ناکەین لەکۆمەلگایەکدا بژین کە پیاوان ئازادانە لوتی ژنان ببرن، جەستەیان لەسەر شەقامەکان بەبەرچاوی خەلکەوە شەلالی خۆین بکرین، لەحەمامی مالەکاندا زیندانی بکرین، لە ژوری مالدا قەسابی بکرین و بەپەتەوە هەلواسرین، بەپلایس و چەقو وخەنجەر گۆشتی گیانیان بپچرێت.. ئیمە تەحەمول ناکەین و ئیتر بەسە .. بەسەو دەسەلاتی خومالی وکۆمەلگا شەرمەزاری ئیمە ژنانە.. بەراستی هیچ بەهانەیەك دەیخوات بۆ ئەم کارەساتانە!! ئاخر خۆنە هۆلاکۆ لەئارادابووە، نە پەیمانی سایکس پیکۆ و نە رژیمی بەعس و نەخولافای راشیدین!! بەسە ئیتر لەوە زیاتر نەنگی و بیحورمەتی بەژنان تەحەمول ناکەین، نامانەویت چیتر ببینە بابەتی رەشەکوژی و لاشەکانمان لەسەر شەقامەکان فرێ بدری... ئاخر ئیمەش ئینسانین، ئیمە مافمان هەیە وەك پیاوان لەحورمەت و دەسترۆیشتوی ئینسانی لەکۆمەلگادا بەهرەمەندبین.. 8ی مارس بۆئیمە ژنانی کوردستان دەبێ کۆتایی هێنان بێت بەتاوانەکانی کوشتنی ژنان.

هیشتا ئەمە هەموو ئەو خواستانە نی‌یە کەدەبی ئێمە ژنانی کوردستان لە8ی مارسی ئەمسالدا یەخەی دەسەلاتدارانی پێبگرین.. بەتایبەتی یەکیتی وپارتی و لیستی هاوبەشەکەیان لەکاتی هەلبژاردنەکاندا بەلێنیان بەئیمە ژنان دا بارودۆخی ژنانی کوردستان بگۆرن و چاکسازی پێکبهینن، بۆیە دەبی لە8ی مارسدا یەخەیان بگرین و ناچاریان بکەین بەوەی بەلینەکانیان جێبەجێبکەن، بەلام لەمبارەوە ئیمە داخوازای خۆمانمان هەیە، لەوانەش ئیمە دەمانەویت لەبووارەکانی کار ووەگەرخستنی هێزی ئامادەی بەکاردا ژنان لەریزی پێشەوە و بەکرێی یەکسان لەچاو پیاواندا بەحساب بهیندرین، ئیمە دەمانەویت یاسایەك بۆ مۆلەت دان بەژنان بەهۆی نەخوشی و دەورانی بارداری و منال بوون و گرفتەکانی تری ژنانەوە بەموچەی تەواو بەپێی پێوانەیەکی جیهانی بۆژنانی کوردستان بەرەسمی بناسرێت. لەبارەی باشکردنی ژیانی ژنانی دایکەوە کە یەکیتی وپارتی بەلێنیان داوە ئیمە ژنانی کوردستان داوەداکەین کەلەپێش هەموو شتیکەوە کاری نیو مال بەکار بۆمان بەحساب بێت. بەتایبەتی کەبەشی زۆری ژنان یەخسیری کاری

بێسنور و بێ بەهای ناو ماڵە. دەبی یاسایەك لەلایەن دەسەڵاتدارانەوە پەسەندبکرێ کەمووچەی تەواو بەهەموو ئەوژنانە بدات کاری ناوماڵ لەئەستۆیانە.. ئاخر چیبکەین ئیمە ژنان ئامادەین وەك پیاوان کاری نێو کارگەو دامەزراوەکان راپەرینین، بەڵام ئەوە دەسەڵات و یاساو فەرهەنگی پیاوساڵاری و رژێمی ئابووری باوە کە کاری نێوماڵی بەسەر ژناندا داسەپاندووە و تەنها بەکاری ژنانە ئەیناسینی. ئیمە تەمەنێکمان بەبێ پاداشت و بێکری بەسەر بردووە و ئیتر تەحەمول ناکەین مێرد بنێرینە سەرکار و منال بۆ دەوڵەت و کۆمەڵگا پەروەردە بکەین و هێزی تازە بێنینە نێو مەیدانەوە و کەچی کەس نرخی بۆدانەنێت!! دەبێ ئەم هاوکیشەیە کۆتایی پیبێت. ئەگەر دەسەڵاتدارانی وەك یەکیتی وپارتی ئیدعادەکەن ژیانی ژنان باش بکەن دەبێ کاری ژنانی نیوماڵ بەرەسمی بناسن و بیمەی بیکاری و هەقی کاری ناوماڵ مان پێبدرێ. بەپیچەوانەی ئەمەوە هەربەلینێك بەباشبوونی وەزعیەتی ژنان راست نی‌یەو جێگای چاوپۆشی نی‌یە..

8ی مارس رۆژی جیهانی ژنان بەرێوەیە .. ئیمەی ژنانی کوردستان لەمرۆژەدا دەبێ بەئاسۆیەکی رۆشنی خواستەکانمانەوە بێینە مەیدان. رۆژی 8 مارس رۆژی هەلبرینی دەنگی خەباتە لەپێناو نەهێشتنی نابەرابەری و ستەمێك بەسەر ژنانەوەیە.. لەم رێگایەدا ئیمە لەسەرتادا نین، لەمەیداندابوونی دەیان رێکخراوو رۆژنامە و کەسایەتی و دەزگای راگەیاندن نیشانەی ئەوەیە کە کۆمەڵگا هەستیارە بەمەسەلەکانی ژنان.. ئەوەی ماوە ئەوەیە کە ئیمە ژنانی کوردستان یەکگرتوانە و ریکخراو بەدەوری خواستەکانمانەوە بێینە مەیدان و یەخەی دەسەلاتدارانی بۆ بگرین.. تەنها ئەمە رێگایە و هیچ کەس بەهانامانەوە نایە ئەگەر خۆمان بۆی تێنەکۆشین.. کەوایە بژی 8ی مارس رۆژی جیهانی ژنان لەپیناو ئازادی ویەکسانیدا..

**2005/2/23**